

УДК 349.22

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.38.204139>

О. М. Потопахіна, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра цивільно-правових дисциплін
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: olganikolaevna2010@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ІНОЗЕМЦЯМИ ТА ОСОБАМИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Наукова стаття присвячена дослідженню особливостей укладання трудового договору з іноземними громадянами та особами без громадянства, визначенню прав та обов'язків роботодавців та іноземних громадян і осіб без громадянства при прийнятті на роботу. Вносяться пропозиції щодо закріплення у чинному Кодексі законів про працю України і проекті Трудового кодексу України щодо регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні.

Ключові слова: трудовий договір, іноземці, особи без громадянства, законодавство України.

Постановка проблеми. Питання укладання трудового договору з іноземцями та особами без громадянства є наразі дуже актуальним. Україна є інтернаціональною державою, через що ринок праці розвивається, з'являються нові галузі, професії, відкривають свої філії та представництва іноземні фірми, через що виникає попит на робочі місця в Україні.

Ці питання регулюються не тільки низкою національних нормативно-правових актів, але й міжнародними актами, договорами, конвенціями, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Незважаючи на це, законодавство у цій сфері не є досконалим, про що зазначається в науковій літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання реалізації іноземцями права на працю в Україні досліджують у своїх наукових працях такі вітчизняні вчені, як С. М. Прилипка [1], О. П. Горбань [2], Л. М. Кельман і Д.-М. Ю. Попович [3], І. М. Паньонко і В. А. Коваль [4], І. А. Римар [5], І. І. Яцкевич [6] та ін. В умовах кодифікації національного трудового законодавства, напередодні прийняття нового Трудового кодексу України, питання правової регламентації трудових відносин за участю іноземців та осіб без громадянства потребують ґрунтовного наукового дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей укладання трудового договору з іноземцями та особами без громадянства за законодавством України.

Виклад основного матеріалу. Україною ратифіковано низку важливих міжнародно-правових актів у галузі трудової міграції. Це – Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів (1977 р.) (ратифіковано Законом України від 16 березня 2007 р. № 755-V) [7]. Україна є державою-учасницею Міжнародної конвенції ООН про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей, 1990 р. [8].

Окрім цього відносини щодо захисту трудящих-мігрантів регулюються Конвенцією МОП № 97 про працівників-мігрантів (переглянутою) (1949 р.) [9]; Конвенцією МОП № 143 про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення (1975 р.) (має назву «Конвенція 1975 р. про працівників-мігрантів (додаткові положення)» [10], яка доповнює Конвенцію № 97 (переглянуту) (1949 р.) про працівників-мігрантів і Конвенцію № 111 про дискримінацію в галузі праці і занять, (1958 р.) [11], Рекомендацією № 86 щодо працівників-мігрантів (переглянута) (1949 р.) [12]; Рекомендацією № 151 щодо працівників-мігрантів (1975 р.) [13].

Статтею 19 Європейської соціальної хартії (переглянутої) від 3 травня 1996 р. [14] передбачені конкретні зобов'язання Договірних Сторін щодо забезпечення ефективного здійснення права трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей на захист і допомогу на території будь-якої іншої Договірної Сторони. Зокрема, Договірні Сторони зобов'язуються: підтримувати або забезпечувати функціонування відповідних і безкоштовних служб, які надавали б таким робітникам допомогу, зокрема в одержанні точної інформації, а також вживати в межах національних законів і правил всіх відповідних заходів для запобігання дезінформації щодо еміграції та імміграції (п. 1 ст. 19); забезпечувати таким робітникам, коли вони перебувають на їхній території на законних підставах, якщо такі питання регулюються законами або правилами чи підлягають контролю з боку адміністративних властей, режим не менш сприятливий, ніж режим, який надається їхнім власним громадянам у тому, що стосується таких питань: а) винагорода та інші умови прийняття на роботу і праці; б) членство у профспілках та користування пільгами колективних договорів; с) житло та ін.

Між Урядом України та урядами інших держав, зокрема, Республіки Білорусь, Азербайджанської Республіки, Республіки Вірменія, Чеської Республіки, Словацької Республіки та ін. укладено двосторонні міждержавні угоди про взаємну співпрацю у сфері працевлаштування та соціального захисту громадян.

У 2020 році, беручи до уваги взаємне бажання зміцнювати та розвивати співробітництво у забезпеченні захисту прав та інтересів працівників та боротьби з нелегальною працею, було укладено Угоду між Кабінетом Міністрів Урядом Литовської Республіки про працевлаштування та співробітництво у сфері трудової міграції [15]. Згідно з цією Угодою працівник держави однієї сторони, який має намір працювати на території держави іншої сторони, або якщо це передбачено національним законодавством держави сторони, роботодавець, який має намір наймати працівника держави однієї сторони, зобов'язані отримати дозвіл на роботу, якщо інше не передбачено законодавством. Працівник держави однієї сторони, який має намір працювати на території держави іншої сторони, повинен отримати візу або дозвіл на тимчасове проживання, якщо інше не передбачено законодавством держави працевлаштування.

Умови, порядок та строки оформлення дозволів на роботу, віз або дозволів на тимчасове проживання для працівника держави однієї сторони, який має намір працювати на території держави іншої сторони, а також в'їзд та перебування на території держави працевлаштування регулюються законодавством держави сторони роботодавця. Працівник не може виконувати іншу роботу, крім тієї, яка дозволена відповідно до законодавства держави сторони роботодавця.

На працівників держави однієї сторони, працевлаштованих на території держави іншої сторони, поширюється законодавство держави сторони роботодавця.

Відповідно до частини першої ст. 26 Конституції України, законодавець передбачає, що «іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами та свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України» [16, ст. 26].

Частиною четвертою ст. 3 Закону України «Про зайнятість населення» передбачається, що «іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, яких визнано в Україні біженцями, яким надано притулок в Україні, яких визнано особами, що потребують додаткового захисту, яким надано тимчасовий захист, а також особи, які одержали дозвіл на імміграцію в Україну, мають право на зайнятість на підставах та в порядку, встановлених для громадян України. Водночас іноземців та осіб без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на визначений строк, роботодавці приймають на роботу на підставі дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, виданого в порядку, визначеному Законом України «Про зайнятість населення», якщо інше не передбачено міжнародними договорами України» [17, ст. 3].

Іноземці та особи без громадянства не можуть призначатися на посаду або займатися трудовою діяльністю в тому випадку, коли згідно із законодавством призначення на відповідну посаду або провадження відповідного виду діяльності пов'язане з належністю до громадянства України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні регламентується розділом VII Закону України «Про зайнятість населення». Відповідно до частини першої ст. 42 Закону: «роботодавці мають право на застосування праці іноземців та осіб без громадянства на території України на підставі дозволу, що видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції» [17].

Водночас у частині шостій ст. 42 Закону України «Про зайнятість населення» закріплено перелік іноземців, працевлаштування яких здійснюється без передбаченого цією статтею дозволу. Ідеться про «іноземців, які постійно проживають в Україні, іноземців, які набули статусу біженця відповідно до законодавства України або одержали дозвіл на імміграцію в Україну, іноземців, яких визнано особами, що потребують додаткового захисту, або яким надано тимчасовий захист в Україні, представників іноземного морського (річкового) флоту та авіакомпаній, які обслуговують такі компанії на території України, працівників закордонних засобів масової інформації, акредитованих для роботи в Україні, спортсменів, які набули професійного статусу, артистів та працівників мистецтва для роботи в Україні за фахом, працівників аварійно-рятувальних служб для виконання термінових робіт, працівників іноземних представництв, які зареєстровані на території України в установленому законодавством порядку, священнослужителів, які є іноземцями і тимчасово перебувають в Україні на запрошення релігійних організацій для провадження канонічної діяльності лише у таких організаціях з офіційним погодженням з органом, який здійснив реєстрацію статуту (положення) відповідної релігійної організації, іноземців, які прибули в Україну для участі у реалізації проектів міжнародної технічної допомоги, іноземців, які прибули в Україну для провадження викладацької та/або наукової діяльності у закладах фахової передвищої та вищої освіти на їх запрошення, інших іноземців у випадках, передбачених законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [17].

Потрібно відзначити, що Законом України «Про зайнятість населення» розширено перелік іноземців, які працевлаштовуються в Україні без дозволу територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції. У раніше чинних актах ішлося тільки про іноземців, які постійно проживають в Україні.

Залучення висококваліфікованих іноземних спеціалістів і робітників, потреба в яких є відчутною для національної економіки, здійснюється на підставах, визначених Законом України «Про імміграцію».

Роботодавець отримує також дозвіл для таких категорій осіб, якщо інше не встановлено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України: 1) відряджені іноземні працівники; 2) внутрішньокорпоративні цесіонарії; 3) іноземці та особи без громадянства, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Відповідно до частини другої ст. 42 Закону України «Про зайнятість населення» «особливими категоріями іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні, є: 1) іноземні високооплачувані професіонали; 2) засновники та/або учасники, та/або бенефіціари (контролери) юридичної особи, створеної в Україні; 3) випускники університетів, що входять до першої сотні у світових рейтингах університетів, відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України; 4) іноземні працівники творчих професій; 5) іноземні ІТ-професіонали» [17].

Виокремлення особливої категорії іноземців та осіб без громадянства має значення для встановлення такої умови трудового договору, як розмір заробітної плати. Роботодавець може отримати дозвіл, за умови виплати заробітної плати у розмірі не менш як: 1) п'ять мінімальних заробітних плат – іноземним найманим працівникам у громадських об'єднаннях, благодійних організаціях та закладах освіти, визначених у статтях 34, 36, 37, 39, 41, 43, 48 Закону України «Про освіту»; 2) десять мінімальних заробітних плат – для всіх інших категорій найманих працівників. Вимоги до мінімальної заробітної плати не застосовуються у разі отримання дозволу на застосування праці осіб, віднесених Законом до особливих категорій іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні.

Статтею 42-2 Закону України «Про зайнятість населення» закріплений «перелік документів для отримання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства та продовження його дії, що подаються до територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення» [17].

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 858 затверджено форми: «заяви про отримання роботодавцем дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства; заяви про продовження строку дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства; заяви про внесення змін до дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства» [18].

Порядок розгляду заяв іноземців та осіб без громадянства про продовження строку перебування на території України затверджений наказом МВС України від 25.04.2012 № 363 [19]. Цей Порядок визначає процедуру продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України.

Посадовим особам територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, зобов'язано вимагати від роботодавців документи, не встановлені чинним законодавством.

Строк дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства встановлений ст. 42-3 Закону України «Про зайнятість населення». Відповідно до частини першої зазначеної статті «дозвіл видається на строк: 1) дії трудового договору (контракту), але не більш як на три роки – для особливих категорій іноземців та осіб без громадянства, визначених частиною другою статті 42-1 цього Закону; 2) дії договору (контракту), укладеного між українським та іноземним суб'єктами господарювання, але не більш як на три роки – для відряджених іноземних працівників; 3) дії рішення іноземного суб'єкта господарювання про переведення іноземця або особи без громадянства на роботу в Україну та контракту, укладеного між іноземцем або особою без громадянства та іноземним суб'єктом господарювання, про переведення на роботу в Україну – для внутрішньокорпоративних цесіонаріїв; 4) дії трудового договору (контракту), але не більш як на один рік – для всіх інших іноземних найманих працівників» [17].

За наявності підстав дія дозволу може продовжуватися необмежену кількість разів. Роботодавець може зазначити у заяві про видачу дозволу менший строк, ніж встановлено чинним законодавством. Не допускається оформлення дозволу на менший строк, ніж зазначено у відповідній заяві та в межах строків, встановлених Законом України «Про зайнятість населення».

Отже, строк дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, встановлений Законом України «Про зайнятість населення», диференціюється та відрізняється від строку, передбаченого раніше чинними нормативно-правовими актами.

Порядок працевлаштування в Україні іноземних співробітників представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності регулюється Інструкцією про порядок реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, затвердженої наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 18 січня 1996 р. № 30 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України № 179 від 15.06.2007 р.) [20]. За результатами розгляду заяви з проханням про

реєстрацію представництва, що складається в довільній формі, приймається рішення про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності або відмову в його реєстрації. Свідоцтво про реєстрацію представництва (далі – Свідоцтво) видається після подання документів, що відповідають вимогам цієї Інструкції, до Міністерства економіки України, але не пізніше ніж через 60 робочих днів з моменту сплати державного збору.

Відповідно до п. 9 Інструкції у Свідоцтві про реєстрацію представництва повинні бути вказані: офіційне найменування іноземного суб'єкта господарської діяльності; кількість іноземних громадян – службовців іноземного суб'єкта господарської діяльності, які є співробітниками представництва; реєстраційний номер представництва; місцезнаходження представництва та його філій.

Згідно з п. 16 Інструкції «іноземним співробітникам представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності Міністерством економіки України видаються спеціальні службові картки, які діють на всій території України. Таким чином, за умови реєстрації представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності в установленому законодавством порядку, з отриманням Свідоцтва Міністерства економіки України про таку реєстрацію, у якому зазначається кількість іноземних співробітників представництва – службовців, включаючи керівника представництва, такі співробітники мають право працювати без отримання дозволу в центрі зайнятості, але лише у даному представництві» [20].

Якщо такі громадяни мають намір укласти трудовий договір з іншим підприємством, установою чи організацією незалежно від форми власності і господарювання та іноземним суб'єктом господарської діяльності, що діють на території України, то їм необхідно отримати дозвіл на працевлаштування в Україні на умовах, установлених Порядком.

Варто звернути увагу на те, що чинним законодавством України не передбачено отримання дозволу на працевлаштування в Україні іноземними підприємцями, фізичними особами, а також іноземцями, які оформили свої правовідносини з роботодавцями на підставі цивільно-правових угод (договорів). З цих питань Інспекція по контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення Державного центру зайнятості Міністерства праці та соціальної політики видала Лист від 24 березня 2006 р. № ДЦ-12-1556/0/6-06 «Щодо використання роботодавцями найманої праці іноземних громадян та осіб без громадянства» [21].

Висновки і пропозиції. На підставі вищевикладеного слід дійти таких висновків:

1. Спеціальні норми про застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні закріплені у розділі VII Закону України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 року. Законом передбачено «право роботодавців на застосування праці іноземців та осіб без громадянства на території України на підставі дозволу, що видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції (ч. 1 ст. 42). Водночас Законом (ч. 6 ст. 42) закріплений перелік іноземців, працевлаштування яких здійснюється без передбаченого цією статтею дозволу. Цей перелік не є вичерпним, оскільки у п. 12 ч. 6 ст. 42 ідеться про «інших іноземців у випадках, передбачених законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України».

2. Законом України «Про зайнятість населення» вперше встановлені підстави для отримання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства (ст. 42-1). Зокрема, роботодавець може отримати дозвіл, за умови виплати заробітної плати у розмірі не менш як п'ять мінімальних заробітних плат для іноземців, указаних у п. 1 частини третьої зазначеної статті, та десять мінімальних заробітних плат для всіх інших категорій найманих працівників. Зазначені вимоги до мінімальної заробітної плати не застосовуються у разі отримання дозволу на застосування праці осіб, які віднесені Законом (ч. 2 ст. 42-1) до особливих категорій іноземців та осіб без громадянства, які претендують на працевлаштування в Україні (іноземні високооплачувані професіонали, засновники та/або учасники, та/або бенефіціари (контролери) юридичної особи, створеної в Україні, ви-

пускники університетів, що входять до першої сотні у світових рейтингах університетів, відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України, іноземні працівники творчих професій, іноземні ІТ-професіонали).

3. Законом України «Про зайнятість населення» передбачено: перелік документів для отримання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства та продовження його дії, що подаються до територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення (ст. 42-2); строк дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства (ст. 42-3); плати за видачу або продовження дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства (ст. 42-4); порядок внесення змін до дозволу на застосування праці іноземців або осіб без громадянства (ст. 42-5) та низку інших важливих питань застосування праці та осіб без громадянства в Україні. Більшість із зазначених питань раніше регламентувалися підзаконними нормативно-правовими актами, які нерідко суперечили один одному. Законом України «Про зайнятість населення» не тільки більш чітко і детально врегульовано питання застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні, але й передбачено більш високий рівень гарантій, зокрема, щодо заборони посадовим особам територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, вимагати від роботодавців документи, не встановлені цим Законом, більш тривалого строку дії дозволу на застосування праці зазначених осіб і т. ін. Застосування відповідних норм Закону свідчить про те, що процедура отримання дозволу на використання праці іноземців та осіб без громадянства на практиці стала простішою, а часу та інших ресурсів (включаючи фінансові) на збір необхідних документів необхідно витрачається значно менше.

4. Законом України від 14 вересня 2006 р. № 137-V було ратифіковано Європейську соціальну хартію (переглянуту) від 3 травня 1996 р. [22]. Проте Україна не взяла на себе зобов'язання за ст. 19 «Право трудящих-мігрантів і членів їх сімей на захист і допомогу», що закріплює конкретні зобов'язання Сторін щодо забезпечення ефективного здійснення права трудящих-мігрантів і членів їх сімей на захист і допомогу на території держави будь-якої іншої Сторони. Зазначену статтю слід включити до переліку статей, передбачених у Законі України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)» від 14 вересня 2006 року.

5. У чинному Кодексі законів про працю України та проекті Трудового кодексу України не передбачені особливості укладення трудового договору з іноземцями та особами без громадянства. Видається доцільним доповнити частину першу ст. 7 «Регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні» проекту Трудового кодексу України окремим реченням такого змісту: «Роботодавці мають право на застосування праці іноземців та осіб без громадянства на території України на підставі дозволу, що видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, крім випадків, передбачених законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України».

Список використаної літератури

1. Прилипко С. М. Правове регулювання застосування в Україні праці іноземців та осіб без громадянства. Актуальні проблеми трудового права і права соціального забезпечення : тези доп. та наук. повідм. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 27–28 верес. 2013 р.). Х., 2013. С. 69–72.
2. Горбань О. П. Правове регулювання праці іноземців та осіб без громадянства в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2009. 18 с.
3. Кельман Л. М., Попович Д.-М. Ю. Теоретичні аспекти права на працю іноземців в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 3. С. 156-164.
4. Пасьонко І. М., Коваль В. А. Працівники-іноземці як особливий суб'єкти трудових правовідносин. Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». 2016. № 850. С. 413-421.
5. Римар І. А. Особливості правового регулювання індивідуально-трудова відносин за участю іноземців. Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. 2011. Вип. 57. С. 203–209.

6. Яцкевич І. І. Правове регулювання реалізації іноземцями права на працю в Україні. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2015. № 2(12): URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15yivpu.pdf>.
7. Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів (укр/рос) від 24.11.1977 р. ETS № 93. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-16_2
8. Міжнародна конвенція ООН про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей, від 18.12.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203_2
9. Конвенція про працівників-мігрантів (переглянута 1949 року) № 97 (укр/рос) від 24.06.1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_159_2
10. Конвенція про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення № 143 (укр/рос) від 24.06.1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163_2
11. Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 (укр/рос) від 24.06.1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161_2
12. Рекомендація щодо працівників-мігрантів (переглянута в 1949 році) № 86 (укр/рос) від 01.07.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_171_2
13. Рекомендація щодо працівників-мігрантів № 151 від 24.06.1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_264_2
14. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 03.05.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
15. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про правцелаштування та співробітництво у сфері трудової міграції: Закон України від 05.02.2020 р. № 508-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/508-20#n2>.
16. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
17. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17_2
18. Про затвердження форм заяв для отримання роботодавцем дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, продовження строку дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, внесення змін до дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 858. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2017-%D0%BF#n13_2
19. Порядок розгляду заяв іноземців та осіб без громадянства про продовження строку перебування на території України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.04.2012 р. № 363. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-12_2
20. Про внесення змін до наказу Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 18.01.96 № 30: Наказ Міністерства економіки України від 15.06.2007 р. № 179. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0730-07_2
21. Щодо використання роботодавцями найманої праці іноземних громадян та осіб без громадянства: Лист Міністерства праці та соціальної політики від 24.03.2006 р. № ДЦ-12-1556/0/6-06. URL: https://ips.ligazakon.net/document/FIN19512_2
22. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої): Закон України від 14.09.2006 р. № 137-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137-16>.

References

1. Prilipko S. M. (2013). Legal regulation of employment of foreigners and stateless persons in Ukraine. Actual problems of labor law and social security law: V international science-practical Conf. (Kharkiv, 27-28 Veres. 2013). Kh., pp. 69-72. [in Ukrainian].
2. Gorban O. P. (2009). Legal regulation of labor of foreigners and stateless persons in Ukraine. Extended abstract of candidates thesis. Luhansk. 18 p. [in Ukrainian].
3. Kelman L. M., Popovich D.-M. Y. (2012). Theoretical aspects of the right to work of foreigners in Ukraine. Scientific Bulletin of the Lviv state University of Internal Affairs, № 3, pp. 156-164. [in Ukrainian].
4. Panyonko I. M, Blacksmith V. A. (2016). Foreign Workers as Special Subjects of Labor Relations. Vis. Nat. University of Lviv. Polytechnic. No. 850. P. 413-421. Bibliography [in Ukrainian].
5. Rymar I. A. (2011). Features of legal regulation of individual labor relations with the participation of foreigners. Actual problems of the state and law: Collection of scientific works. Issue 57. pp. 203-209. [in Ukrainian].
6. Yatskevich I. I. (2015). Legal regulation of the implementation of the right to work by foreigners in Ukraine. Journal of the national University «Ostrog Academy». Series «Law». No. 2(12), URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15yivpu.pdf>. [in Ukrainian].
7. European Convention on the Legal Status of Migrant Workers (UKR / ROS) of 24 November 1977 No. ETS № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-16> [in Ukrainian].
8. UN International Convention for the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, 18.12.1990 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203 [in Ukrainian].

9. Migrant Workers Convention (Revised 1949) № 97 (Ukrainian / Russian) of 24.06.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_159 [in Ukrainian].
10. Convention on Abuse in the Field of Migration and Ensuring Equal Opportunities and Equal Treatment for Migrant Workers № 143 (ukr / ros) of 24.06.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163 [in Ukrainian].
11. Convention on Discrimination in the Field of Labor and Occupation № 111 (ukr / ros) of 24.06.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161 [in Ukrainian].
12. Recommendation on Migrant Workers (Revised in 1949) № 86 (ukr / ros) dated 01.07.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_171 [in Ukrainian].
13. Recommendation on Migrant Workers № 151 dated 24.06.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_264 [in Ukrainian].
14. European Social Charter (revised) on 3 May 1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 [in Ukrainian].
15. Law of Ukraine on ratification of the Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Lithuania on employment and cooperation in the field of labor migration: of 05.02.2020 No. 508-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/508-20#n2> [in Ukrainian].
16. Law of Ukraine Constitution of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k / 96-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> [in Ukrainian].
17. Law of Ukraine on employment of the population dated 05.07.2012 № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> [in Ukrainian].
18. Approval of the forms of applications for obtaining employer permission to use the work of foreigners and stateless persons, extension of the term of validity of the work permit of foreigners and stateless persons, introducing changes to the work permit of foreigners and stateless persons: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 11/15/2017, No. 858. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2017-%D0%BF#n13> [in Ukrainian].
19. Procedure for consideration of applications of aliens and stateless persons for prolongation of their stay in the territory of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine No. 363. dated 25.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-12> [in Ukrainian].
20. On amendments to the order of the Ministry of Foreign Economic Relations and Trade of Ukraine of 18.01.96 No. 30: Order of the Ministry of Economy of Ukraine of June 15, 2007 No. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0730-07>. [in Ukrainian].
21. Regarding the use by employers of foreign labor and stateless persons by employers: Letter of the Ministry of Labor and Social Policy of 24.03.2006 No. DC-12-1556 / 0 / 6-06. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN19512> [in Ukrainian].
22. Law of Ukraine on the Ratification of the European Social Charter (Revised) of 14.09.2006 № 137-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137-16> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.05.2020 р.

О. Н. Потопахина, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Кафедра гражданско-правовых дисциплин
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина
e-mail: olganikolaevna2010@ukr.net

ОСОБЕННОСТИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРА С ИНОСТРАНЦАМИ И ЛИЦАМИ БЕЗ ГРАЖДАНСТВА ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ

Резюме

Научная статья посвящена исследованию особенностей заключения трудового договора с иностранными гражданами и лицами без гражданства, определению прав и обязанностей работодателей и иностранных граждан и лиц без гражданства при приеме на работу. Вносятся предложения по закреплению в действующем Кодексе законов о труде Украины и проекте Трудового кодекса Украины относительно регулирования трудовых отношений иностранцев и лиц без гражданства, работающих в Украине. Украина является интернациональной государством, из-за чего рынок труда развивается, появляются новые отрасли, профессии, открывают свои филиалы и представительства иностранных фирм, из-за чего возникает спрос на рабочие места в Украине.

Ключевые слова: трудовой договор, иностранцы, лица без гражданства, законодательство Украины.

O. M. Potopakhina, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of Civil Law Disciplines
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine
e-mail: olganikolaevna2010@ukr.net

FEATURES OF THE CONCLUSION OF A LABOR AGREEMENT WITH FOREIGNERS AND PERSONS WITHOUT CITIZENSHIP UNDER THE LEGISLATION OF UKRAINE

Summary

The scientific article is devoted to the study of the peculiarities of concluding an employment contract with foreign nationals and stateless persons, determining the rights and obligations of employers and foreign nationals and stateless persons when hiring. Proposals are made to consolidate the current Labor Code of Ukraine and the draft Labor Code of Ukraine to regulate the labor relations of foreigners and stateless persons who work in Ukraine.

Ukraine is an international country, because of which the labor market is developing, new industries, professions are emerging, branches and representative offices are being opened to foreign firms, which is why there is a demand for jobs in Ukraine.

These issues are regulated not only by a number of national legal acts, but also by international acts, treaties, conventions, the consent of which is given by the Verkhovna Rada of Ukraine. Despite this, legislation in this area is not perfect, as noted in the scientific literature. Issues of legal regulation of the realization by foreigners of the right to work in Ukraine are explored in their scientific works by such national scientists as S. M. Prilipko [1], O. P. Gorban [2], L. M. Kelman and D.-M. Y. Popovich [3], I. M. Panyonko and V. A. Koval [4], I. A. Rimar [5], I. I. Yatskevich [6] and others. In the conditions of codification of national labor legislation, before the adoption of the new Labor Code of Ukraine, the issues of legal regulation of labor relations with the participation of foreigners and stateless persons require a thorough scientific research.

The purpose of this scientific article is to investigate the peculiarities of concluding an employment contract with foreigners and stateless persons under the legislation of Ukraine.

Key words: labor contract, foreigners, stateless persons, legislation of Ukraine.